

A SZÍN ÉS A SZAKRÁLIS TÉR

Életünk talán legcsodálatosabb jelensége a szín. A világmindenség sugárzó energiái közül egy meghatározott hullámsávhoz tartozókat szemünkön keresztül színélményekként érzékelünk.

A jó szemű ember közel tízmillió színárnyalatot tud megkülönböztetni. Az átlagember is több százezer megkülönböztetésére képes. Ezen hatalmas színhalmozban való tájékozódásra már a legrégebb időkől kezdve kísérleteket tettek. A jó tájékozódás segítséget nyújt épületek, köztük templomok exteriőrjei és enteriőrjei színeinek meghatározásához. A különböző célokkal létrehozott színrendszerek megalkotói között nemcsak festőművészek, építészek, fizikusok, matematikusok, vegyészek, hanem papok, sőt püspökök is voltak.

A belső terek számára harmonikus színegyüttesek kiválasztásához a legalkalmasabbnak tűnik az általam kidolgozott és nemzetközileg elfogadott, színharmóniáküszöbökre épülő, Coloroid színrendszer. Ezt a rendszert használtam fel templomterek színekialakításához. (Az olvasó a Coloroid színrendszerről részletesebben tájékozódhat Budapesten, New Yorkban, Göttingenben, Zürichben, Londonban, Tokióban, Torontóban, Sydneyben, Szingapúrban különböző nyelveken megjelent: „Színdinamika, Színes környezet tervezése” című könyvből.)

A könyvben szereplő képek melletti Coloroid diagramok a képet tartalmazó templom színeinek harmóniaösszefüggéseit szemléltetik. A körök a képek színeinek színezeteit, a négyzetek a telítettségeik és világosságuk közötti viszonyt mutatják.

A színek nemcsak széppé, hanem használhatóbbá is tehetik környezetünket. Érzelmeket váltanak ki bennünk, gondolati tartalmakat fejezhetnek ki. Hatással lehetnek élettani paramétereinkre. Növelhetik vagy csökkenthetik például pulzusszámunkat vagy vérnyomásunkat.

Az azonos színtartományokhoz tartozó színek is árnyalatuktól függően nagyon különböző érzelmeket válthatnak ki bennünk, nagyon különböző gondolatokat fejezhetnek ki. Ezért van jelentősége templomaink szakszerű színekialakításának.

A vörös kifejezheti a boldogságot, az örömet, a szeretetet, az önfeláldozást, a vértanúságot, az erőt, az alkotó Szentlelket, de a szenvedélyt, a durvaságot, a haragot és az erőszakot is. A narancs jelenthet hűséget, becsületet, vidámságot, eksztázist, de szexuális vágyat is. A sárga kifejezheti a fényt, a megvilágosodást, a sugárzást, a mennyországot, de az irigységet és

COLOUR AND SACRED SPACE

Colour is perhaps the most marvellous phenomenon of life. We sense the radiant energies of the universe within a certain waveband with our eyes as colour experiences.

People with excellent sight can distinguish almost ten million shades of colour, and even the average person is able to recognise several hundred thousand different shades. Experiments to order this immense quantity of colours began in ancient times. A sound understanding aids the attribution of colours to the exteriors and interiors of buildings, including churches. The people who have devised colour systems for assorted purposes were not only artists, architects, physicists, mathematicians and chemists, but also priests and bishops.

My internationally recognised Coloroid Colour System based on colour harmony thresholds seems the natural choice for selecting harmonious colour combinations for interiors. I used this system in the colour designs for church spaces. (More information about the Coloroid Colour System can be found in my book *Colour Dynamics – Environmental Colour Design* published in several languages in Budapest, Göttingen, Zurich, London, Tokyo, Toronto, Sydney and Singapore.)

The Coloroid diagrams next to the illustrations in the book show the harmonic relationships of the colours of the churches illustrated. The circles show the hues of the colours of the pictures and the squares the relationship between their saturation and lightness.

Colours do not simply make our environment beautiful but also more useable. They evoke emotions in us and express intellectual associations. They can affect our physiological parameters by, for instance, increasing our pulse rate or blood pressure.

Even colours within the same colour range can produce different emotions and express very different thoughts dependent on their shades. This is why choosing the colours of churches with understanding is important.

Red can convey happiness, joy, love, self-sacrifice, martyrdom, strength and the creative Holy Spirit but also passion, brutality, anger and violence. Orange may express fidelity, honour, merriment and ecstasy on the one hand and sexual desire on the other. Yellow may suggest light, enlightenment, radiance and heaven, but also jealousy and malice. Green may imply youth, hope, renaissance, eternity, future, peace, calm, concealment and sadness. Blue may mean truth, chastity and intellect, but also cowardice and evil spirits. Violet

arosszindulatot is. A zöld kifejezője lehet az ifjúságnak, a reménynek, az újjászületésnek, az örökkévalóságnak, a jövőnek, a békének, a nyugalomnak, a titokzato-
ságnak, de a szomorúságnak is. A kék jelentheti az igazságot, a szüzességet, az értelmet, de a gyávaságot és a gonosz lelkeket is. Az ibolya kifejezheti a gyászt, az adventet, a bánatot, a nagybajt, a fantáziát, de a félelmet és a poklot is. A bíbor a nemesség, a méltóság, de a gőg, gyönyör és a durva lélek kifejezője is.

A színek a szakrális terekben, a templomterekben való szerepének meghatározása előtt magával a térrel kapcsolatban kell néhány megállapítást tennünk. A mindennapi tapasztalat azt bizonyítja, hogy a tér önmagában véve meghatározatlan, és csak a térbeliség révén, a magába zárt tárgyi elemek érzékelésén keresztül válik egyáltalán érzékelhetővé. Nem magát a teret érzékeljük, hanem a térbeli plasztikus elemek kapcsolatát, a kapcsolatot, amelyet a teret megvilágító fény iránya, mennyisége, minősége, a felületek texturáim színviszonyai számunkra bemutatnak. Ez azt jelenti, hogy a templom belső architektúráis kiképzése, az építészeti stílusa, a falak, pillérek, boltozatok, oltárok, padok, egyéb tárgyak, festmények színének kompozíciója a térbeli rendje együttesen járul hozzá a tér szakrálisához.

A templomok színes téralakításának figyelembe kell venni az építészeti stílusát, méreteit, arányait, ablakok nagyságát, a világítás lehetőségeit. A szín alkalmas arra, hogy az alacsony, nyomott architektúra kelte a térérzetet kedvezően befolyásolja, hogy a nagyteret tagolatlan felületeket emberi léptékűvé tagolja.

Munkásságom során 84 templomnak készítettem el a szakrális tér létrehozásához szükséges színdinamika tervét. A tervezés utolsó előtti szakaszában, a színválasztás első lépcsőjeként az épület építészeti stílusának méreteinek, térarányainak, az oltárok és egyéb berendezések színének figyelembevételével meghatároztam a falfelületek színét.

A falaknak mint a tér legnagyobb felületeinek a színe a legtöbb esetben a zöld, a sárgászöld, a sárga, a sárgánarancs és a narancs színtartományok színei közül került ki. Olyan színek tartoztak ide, mint a cimoli, a croceum, a praetonium, a klorofillzöld, a mohazöld, az őrszürke, a tojáshéjsárga, a pasztellsárga, a hárs-sárga, a kafarnaumi sárga, a fahéjzöld. E színeknek a gótikus és barokk stílusú épületek esetén telítettebb, sötétebb és eklektikus épületeknél törtebb, klasszicisták esetén világosabb árnyalatait használtam.

can express bereavement, fantasy, sorrow, Advent and Lent, but also fear and hell. Purple can represent nobility and dignity but also arrogance, carnal pleasure and violent souls.

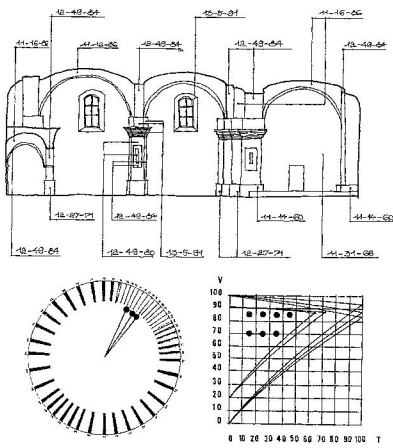
Before defining the role of colours in sacred spaces, in church interiors, the fundamentals of the space itself must be laid down. Everyday experience proves that space in itself is indefinable and can only be perceived by sensing the objects within. It is not space that we perceive but the relationship of three-dimensional spatial elements, the relationship shown to us by the direction, quantity and quality of the light illuminating the space, and by the textures and colour conditions of the surfaces. The sacredness of the space is created by the sum of the architectural layout of the inside of the church, its architectural style, and the colour composition and spatial arrangement of the walls, columns, vaults, altars, pews, other objects and paintings.

When drafting the colour design for church interiors, the church's architectural style, dimensions, proportions, the size of its windows and illumination options must all be considered. Colour is also able to positively affect the impression created by low, squat architecture, endowing large undivided spaces with a human scale.

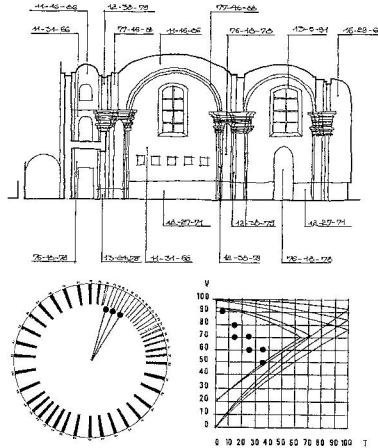
During my career I have designed the colour dynamics to create sacred spaces in 84 churches. In the penultimate phase of designing, as the first step of choosing the colours, I decided the colour of the walls taking into account the building's architectural style, dimensions, spatial proportions and the colours of the altars and other furnishings.

The colour of the walls as the largest surfaces in the space was usually selected from the colours of the colour ranges of green, yellowish green, yellow, yellowish orange and orange. These include colours such as cimoli, croceum, praetonium, leaf green, moss green, olive green, eggshell yellow, pastel yellow, lime yellow, Capernaum yellow and cinnamon green. I used more saturated shades of these colours for Gothic and baroque edifices, broken colours for late rococo and eclectic buildings, and lighter shades for neoclassical structures.

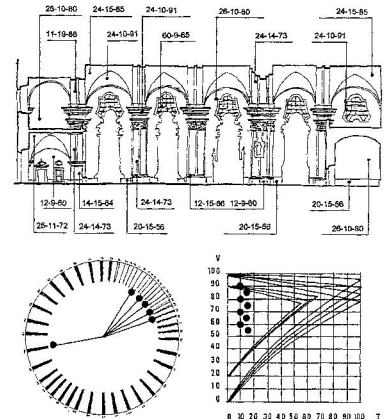
AGOSTYÁNI R. K. TEMPLOM

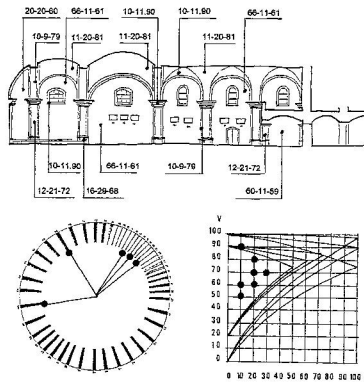
ASZÓDI R. K. TEMPLOM

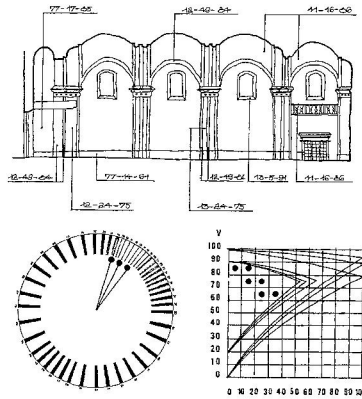
BUDAPEST, SZERVITA TÉRI TEMPLOM

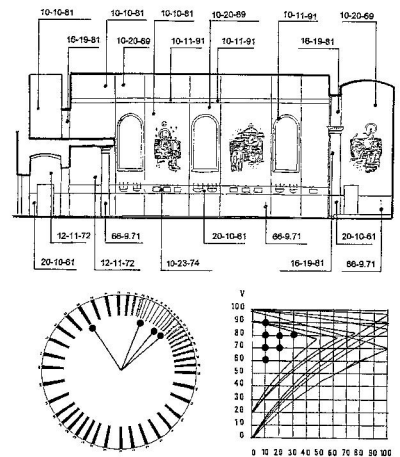
DRÉGELYPALÁNKI R. K. TEMPLOM

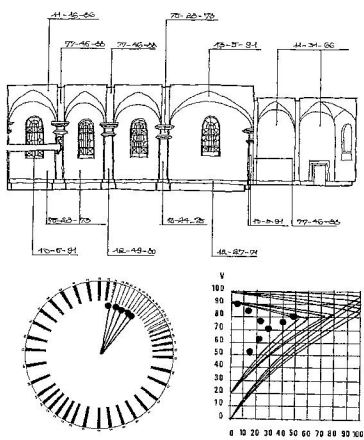
KECSKEMÉT, CZOLLNER TÉRI TEMPLOM

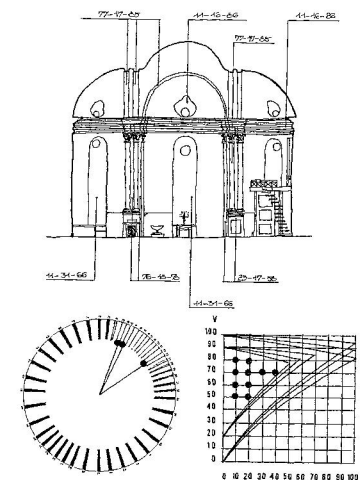
KOCSÉRI R. K. TEMPLOM

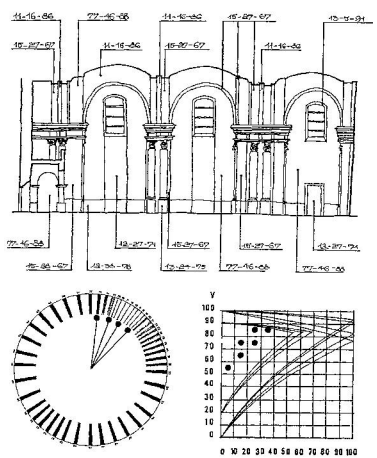
KUNSZENTMIKLÓSI R. K. TEMPLOM

MIKLÓSFAI R. K. TEMPLOM

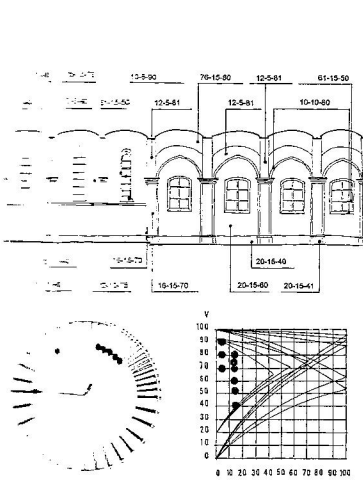

MONORI R. K. TEMPLOM

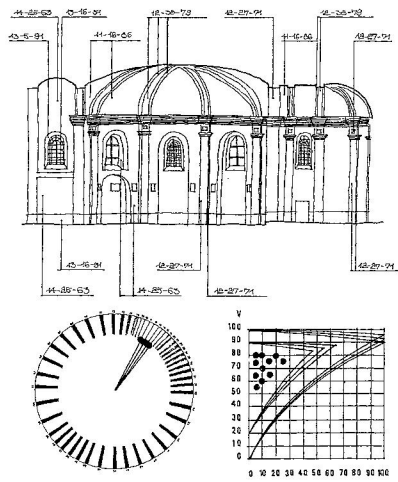

SZÍNTERVEK
COLOUR DESIGNS

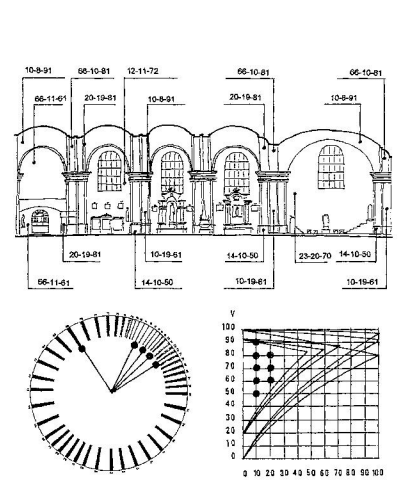
CSÁTKAI R. K. TEMPLOM

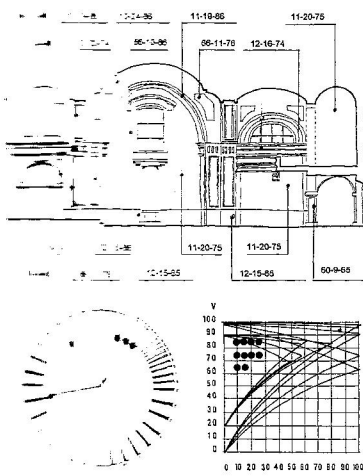
LENGYELI R. K. TEMPLOM

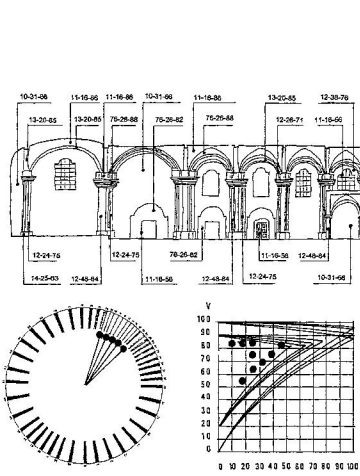
NAGYATÁDI R. K. TEMPLOM

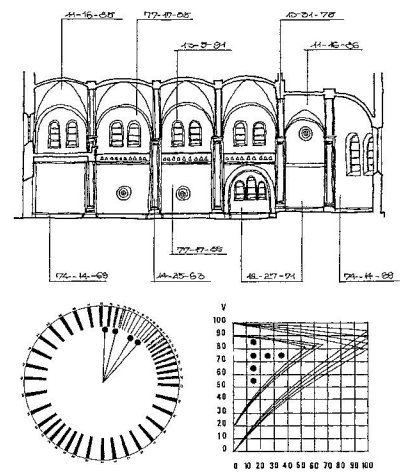
HÉNYESEI R. K. TEMPLOM

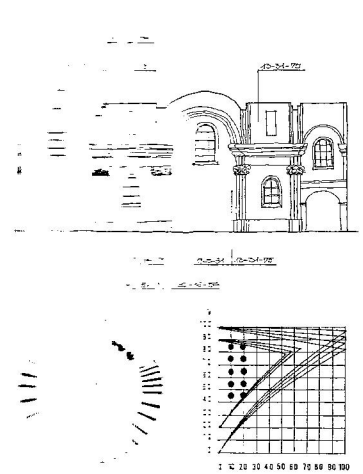
PÁSZTÓI R. K. TEMPLOM

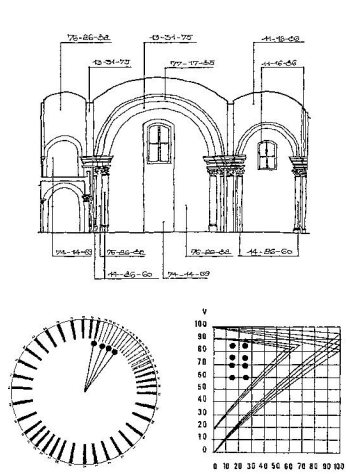
RÁBACSANAKI R. K. TEMPLOM

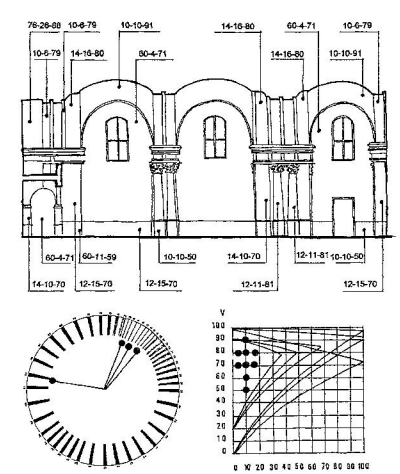
ÉCSŐI R. K. TEMPLOM

TÉSAI R. K. TEMPLOM

TÚSKEVÁRI R. K. TEMPLOM

SZÍNTERVEK
COLOUR DESIGNS